

Vojáci, kteří dostali 19. dubna 1944 za úkol zbudovat na severovýchodním okraji Kazanlaku protiletectký kryt, jistě nebyli nadšeni. Vyhloubit kryt na pahorku porostlém jen pár borovicemi, ale se zeminou plnou kamení a balvanů, představovalo hodně úmorné práce. Když však vojáci protiletectké obrany narazili zcela náhodou na vchod do tajemné hrobky, bylo rázem vše jinak.

Cihly dřív než Římané

Nejdříve vstoupili do jakési obdélníkové předsíně. Dveře dál do hrobky byly nahruho vyzděné obyčejnými kameny. Když je vojáci rozbouřili, dostali se do nízké úzké chodby, kde ležela na zemi velká obdélníková deska. Z chodby odborně zvané dromos vedl další vchod do okrouhlé místnosti s nepravou klenbou. Tato okrouhlá pohřební komora s úlovitě zvonovou kupolí má průměr 265 cm a výšku 325 cm. Většina až dosud nalezených thráckých hrobek byla postavena z kamene, na postavení hrobky v Kazanlaku byly ale použity cihly spojené maltou. Velikostí a tvarem se tyto cihly liší od známých římských cihel, neliší se ale od cihel, se kterými se archeologové setkávají v troskách thráckých pevností existujících před obsazením Balkánského poloostrova Římany. Kazanlaská hrobka a další hrobky postavené z cihel tak nasvědčují, že staří Thrákové používali cihly jako stavebního materiálu o dvě století dříve než Římané.

Tím pro vojáky stavba krytu skončila. Dalších prací se ujali archeologové. Nad hrobkou byla původně navržena mohyla o průměru 40 metrů a výškou 7,2 metru. Ta byla známa pod jménem Tjulbeto po turecké rodinné hrobce Tjulbe, postavené v její bezprostřední blízkosti v 17. století. Podle pověstí v ní byl pohřben zakladatel Kazanlaku – Sardža paša. Že pahorek ukrývá ještě daleko starší thráckou hrobku, o tom neměl nikdo ani ponětí.

Kazanlak

Thrácká hrobka

FOTO: LUMÍR PECOLD

Na první pohled bylo jasné, že jde o zcela výjimečný nález. Jemně omítnuté stěny hrobky pokrývaly dobře zachované fresky. Celá plejáda ornamentů a postav zdobila stěny a stropy. Už krátce po objevení hrobky byl nad ní postaven zvláštní ochranný kryt a archeologové se pustili do práce. Nejdříve odstranili celý mohylový násep a současně začali restaurovat nástěnné malby. Některé stěny poškodily kořeny stromů rostoucích na pahorku, ale nástěnné malby nebyly zasaženy. Obsah hrobky padl za oběť dávným starověkým lupičům a z inventáře se dochovala jen

poškozená keramika, několik hliněných a zlatých drobností a lidské kosti.

Krajina mohyl

Množství thráckých mohyl, roztroušených po Bulharsku, je charakteristickým prvkem bulharské krajiny. Jednotlivé thrácké kmény, které ve starověku obývaly rozsáhlé území mezi řekami Strimon – dnešní bulharská řeka Struma – a Dunajem, ovlivňovaly nemalou mírou vývoj v celé Evropě. Jejich bohatá, originální a v mnohém dodnes záhadná kultura sehrála velkou roli při vzniku kultury mnohých evropských

národů. Jména Thráků Spartaka a Orfea se prolínají nejedním textem a vyprávěním o dávných dobách, kdy se jistota splétá s legendami.

Nakonec i dnes všeobecně uznávaná verze, která tvrdí, že hrobka byla vybudována v roce 280 před naším letopočtem, v době, kdy ve zdejších krajích panoval Seuthés III., má stále celou řadu odpůrců a pochybovačů. Všichni se ale shodnou, že hrobka v Kazanlaku je nejvýznamnějším památkem thrácké civilizace a má svoje pevné místo v dějinách výtvarného umění.

V bohaté ornamentální a malířské výzdobě lze vidět důkaz, že zde byl pohřben urozený thrácký náčelník. Cenné předměty byly uloupeny, ale i tak zbytky mužské bojové výzbroje, šperky, kosterní pozůstatky a další předměty svědčí o tom, že v hrobce byl pohřben muž a žena.

Jedinečné fresky

Hrobka v Kazanlaku vyniká ovšem především svými jedinečnými nástěnnými malbami. Na ploše kolem 40 metrů čtverečních tu neznámý mistr vytvořil jedinečnou památku thráckého výtvarného umění. Velký dojem zanechává jak umělecká hodnota fresek, tak dokonalá kompozice a soulad figurálních motivů s ornamenty. Výzdoba navazuje dokonale na architekturu hrobky a vytváří společně s ní celek, vycházející ze známého iónského dekorativního stylu. Na malbách v Kazanlaku převládá červená barva tvořená několika odstíny červeného okru vzniklých použitím hustšího nebo řidšího roztoku. Černou barvu získal mistr ze spáleného dřevěného uhlí, bílou tvoří vápenný roztok smíchaný se sádrou a jako žlutou barvu používal buď tmavší tmavožlutý okr, nebo světlejší antickou žlutou hlínu.

Přírodní barviva, jednoduché prostředky a skvělý výsledek, který se jako zázrakem dochoval do současnosti, aby mohl potěšit oko i ducha všech návštěvníků hrobky.

LUMÍR PECOLD

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Kazanlak leží asi 200 kilometrů východně od bulharského hlavního města Sofie v podhůří Staré planiny. Je to průmyslové a kulturní centrum oblasti proslavené nejenom archeologickými nálezy z období Thráků, ale také pěstováním růží na výrobu růžového oleje. Zdejší

thrácká hrobka byla na Seznam světového dědictví UNESCO zařazena v roce 1979. Kompletní Seznam světového dědictví UNESCO v češtině: www.ingema.net rubrika WH UNESCO.

